

«Traduir és traïr», exclama una vella màxima que ha gaudit d'una acceptació unànime en tots els cercles literaris del món. No obstant això, a cap intel·lectual se li ha ocorregut la idea absurda de negar la conveniència de la traducció com a activitat necessària per a qualsevol cultura amb aspiracions de modernitat i voluntat de prestigi. Per tant, en la pràctica, s'obvia la traïció que suposa haver de manipular un text original d'un altre autor per a adaptar-lo a una altra llengua i s'opta per la utilitat de la feina, perquè mantenir-se, pel contrari, fidel a la dita, per molt reputada que siga, és com debatre el tema del sexe dels àngels. I, de fet, encara que no s'expressa amb la contundència de la sentència inicial, hi ha també un acord generalitzat a l'hora de considerar la traducció com una tasca indefugible i eficaç que dignifica el món editorial d'un país i d'una llengua. En aquest sentit, fins i tot, detectem el grau de normalització i de dinamisme d'una cultura pel nombre, major o menor, de traduccions que ofereix.

Per això, a la vista dels títols que es publiquen cada any, hem de concloure que, fins fa relativament molt poc, el món editorial valencià s'ha caracteritzat per la anormalitat o, més ben dit, per l'intent de superació progressiva d'aquesta deficiència. I això serveix, com és natural, per a qualsevol tipus de llibres i de gèneres i, en conseqüència, també per a la literatura infantil i juvenil. En aquest darrer gènere, per exemple, la producció valenciana s'inicià en els anys vuitanta, amb la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, que propicià

Traduir per a enriquir: el repte de la LLJ al món editorial valencià

la demanada de lectures per a l'escola i que, en un principi, potencià la publicació d'obres d'autors valencians, molt escassos aleshores. Potser per això, a la col·lecció pionera de «Gregal Juvenil», es van publicar algunes destacades traduccions no recuperades, per desgràcia, amb posterioritat, com ara *El 35 de maig* d'Erich Kästner, *El país dels cecs* de H. G. Wells, *La mosca* de George Langelaan o *Cau la nit* d'Isaac Asimov, entre altres.

En aquest mateix sentit, potser, la poca producció inicial d'obres d'autors valencians va fer que algunes editorials apostaren per la traducció, tal com va fer Edicions Bromera amb la creació de la col·lecció «A la lluna de València», que tingué un gran èxit amb obres d'autors clàssics destinades a lectors joves, amb títols com *El crim de lord Arthur Savile* i *El fantasma dels Canterville* d'Oscar Wilde, en un sol volum, o *Amo del món* de Jules Verne. Però aquesta col·lecció, que compta ja amb quaranta-sis títols, ha alentit, amb els anys, el ritme de publicació de noves obres, ja que aquest tipus de lectura ha estat substituït per un altre tipus d'obres més actuals i, sobretot, amb la preferència d'autors valencians. Es tracta, com és lògic, d'un fet important, perquè significa la consolidació i la vitali-

tat d'una literatura per a infants i joves feta en la nostra llengua per valencians, però que pot oblidar la necessària aportació dels autors d'altres llengües que, en traduir les seues obres a la nostra, enriqueixen, sens dubte, la qualitat de la nostra producció literària. I aquest és un repte que no podem deixar només en mans de les editorials catalanes o, pitjor encara, a la iniciativa de les traduccions espanyoles.

Necessitem, per tant, traduir per a enriquir i, per això, saludem favorablement l'aposta darrera d'algunes de les nostres editorials més dinàmiques. Gràcies a Voramar, per exemple, comptem amb obres de Roald Dahl i d'Angela Sommer-Bodenburg; Brosquil i Tàndem ens ofereixen magnífics àlbums il·lustrats d'autors estrangers, i Edicions Bromera ha encetat el camí de la normalització amb la publicació regular d'obres d'autors importants com ara Michael Ende, Christine Nöstlinger i Gianni Rodari, a la col·lecció «El Micalet Galàctic», o amb la publicació de col·leccions com «Micalet de por» i «Esfera», amb traduccions d'obres actuals i d'èxit mundial com ara la trilogia *El portal dels elfs*, *L'Emperador Porpra* i *El Regne en perill* d'Herbie Brennan, o les obres *El rellotge mecànic* i *Lila i el secret dels focs* de Philip Pullman, o *El príncep dels Bufons* de Sebastian Darke o *L'Emperadriu dels Eteris* de Laura Gallego, entre altres. Tot un exemple digne de tenir amb compte i de seguir, com a lectors sobretot.

Josep Antoni Fluixà

Aquest volum recull les aportacions de diversos especialistes sobre l'activitat historiogràfica de Joan Fuster i, a més, sobre la seua relació intel·lectual i personal amb alguns historiadors destacats del seu temps —en particular, Jaume Vicens Vives, Joan Reglà i Pierre Vilar—, però també sobre la seua posició davant les perspectives creades pel nacionalisme historiogràfic espanyol concretament a través de Claudio Sánchez Albornoz i Américo Castro.

Altres edicions:

Joan Fuster, vicis de la lectura
Ferran Carbó (ed.)

Dialèctica de la ironia.
La crisi de la modernitat en
l'assaig de Joan Fuster
Guillem Calaforra

Joan Fuster: relacions personals,
relacions literàries
Vicent Simbor (ed.)

Els colors i les paraules.
Notes sobre Joan Fuster i la pintura
Enric Balaguer (ed.)

